

Kvalitetsprojekt ska ge Sverige säkrare förlossningsvård

HANS RUTBERG, överläkare, professor i utvärdering och hälsoekonomi, särskilt medicinsk kvalitetsutveckling och patientsäkerhet, Hälsouniversitetet, Linköping
hans.rutberg@lio.se

Området patientsäkerhet har kommit allt mer i fokus i Sverige de senaste åren. Orsaker till detta är bla Socialstyrelsens vårdskadestudie 2008 och en ny patientsäkerhetslag som kom 2011.

Sveriges Kommuner och landsting (SKL) har tagit fram åtta åtgärdsprogram med evidensbaserade åtgärder för att minska vårdskadorna inom de vanligaste riskområdena.

Staten och SKL tecknade också 2011 en fyraårig överenskommelse om en prestationsbaserad ersättning på sammanlagt över 2 miljarder kronor till landsting som uppnår målen för utvalda patientsäkerhetsindikatorer.

Dessa nationella initiativ har inneburit en stor aktivitet inom området. Det är därför angeläget att utvärdera hur effektiva de åtgärder och metoder som används är.

»Säker förlossningsvård«. I detta nummer av Läkartidningen beskriver Charlotta Grunewald och medarbetare ett projekt där olika yrkesorganisationer i samverkan bedrivit ett omfattande arbete för att förbättra patientsäkerheten på landets samtliga förlossningskliniker (projektet »Säker förlossningsvård«).

Det unika med projektet är att flera professioner (barnmorskor, förlossningsläkare och barnläkare) på kliniker genomförde en självvärdering och att denna sedan granskades av ett externt revisorsteam, som även gjorde platsbesök. Ett flertal tvärprofessionella revisorsteam fick då möjlighet att ta del av olika klinikers verksamhet och på så sätt sprida goda idéer mellan kliniker.

Ett liknande kvalitetsprojekt har tidigare med framgång använts inom svensk toraxkirurgi [1].

En vetenskaplig utvärdering i syfte att studera vilket värde övergripande

patientsäkerhetsinsatser har inom förlossningsvården ingår i projektet. Att ett stort nationellt patientsäkerhetsprojekt utvärderas vetenskapligt är mycket positivt, eftersom forskningen kring patientsäkerhet i Sverige fortfarande är i sin linda.

De olika kliniker som deltog i projektet genomförde i mycket stor omfattning de förbättringsåtgärder man kommit överens om.

Veterans Affairs en förebild. I USA har Veterans Affairs, en organisation som ansvarar för vård till anställda i försvarsmakten, bedrivit ett framgångsrikt utvecklingsarbete inom patientsäkerhetsområdet och betraktas i dag som ledande på området.

Veterans Affairs utförde tidigt händelseanalyser vid allvarliga vårdskador.

Efter det att man identifierat de bakomliggande orsakerna till en skada graderar man de förbättringsåtgärder som sätts in i tre kategorier: mycket effektiva, effektiva och begränsat effektiva.

Det goda exemplet lyfts fram.

Inom ramen för projektet gjordes en systematisk genomgång av PM, vårdprogram och checklistor från de olika kliniker.

Därefter togs »det goda exemplet« fram för olika områden. Det goda nationella exemplet kan sedan anpassas till ett lokalt PM.

Detta arbetssätt att ta fram nationellt förankrade PM borde kunna användas också inom andra medicinska områden.

Teamträningen bör utvärderas. Hur mycket förbättras patientsäkerheten av att vi tar fram nya PM? Socialstyrelsen efterfrågar i hög grad nya eller reviderade PM i samband med lex Maria-ärenden. Veterans Affairs anser dock att det är en åtgärd med begränsad effektivitet. Självklart behövs uppdaterade PM, men man bör också se om det är möjligt att mäta följsamheten till viktiga PM. Att

Färre barn med förlossningsrelaterade skador som hade kunnat undvikas är målet för det nationella tvärprofessionella projektet »Säker förlossningsvård«.

Foto: Eddie Lawrence/SPL/IBL

oreflekerat följa PM är inte önskvärt, men avsteg från fastlagda rutiner bör motiveras och dokumenteras. Detta kräver en klok integration med elektroniska journalsystem, som även på sikt bör omfatta beslutsstöd.

Den åtgärd som närmare 70 procent av kliniker genomförde var teamträning.

Praktiska övningar betraktas av Veterans Affairs

som effektiva, men en nyligen genomförd litteraturgenomgång visar att det är få studier som kan koppla förbättrade kliniska resultat till teamträning [2].

En vetenskaplig utvärdering av teamträningens betydelse för svensk förlossningsvård är önskvärd som en fortsättning på det nationella projektet »Säker förlossningsvård«.

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

REFERENSER

1. Arén C. Svenska hjärtkirurgiregistrets kvalitetsprojekt. Att studera andra kliniker för att lära, inte för att döma. Läkartidningen. 1999; 96(20):2498-502.
2. McCulloch P, Rathbone J, Catchpole K. Interventions to improve teamwork and communications among health care staff. Br J Surg. 2011; 98:469-79.

■ SAMMANFATTAT

Ett nationellt projekt inom svensk förlossningsvård som syftar till att minska antalet barn med undvikbara förlossningsrelaterade skador presenteras i detta nummer av Läkartidningen. **En vetenskaplig** utvärdering av projektet kommer att ske, vilket är positivt, eftersom forskningen inom patientsäkerhetsområdet ännu är i sin linda.